

կատուի ազգը որ մարմնոյն ձևովը առիւծի ու յովազի կը նմանի՝ որոգայթ կը լարէին անտառներու, դաշտերու և ձորերու մէջ պըտըտող եղջերուներու, եղնիկներու ու ձիերու երամակին :

Դիակուտ բուսոց տեղ երկակուտ բոյսերը յաջորդեցին, որոնց գործարանքը աւելի կատարեալ են : Սննդուած սողուններուն տեղը տաք արիւն ունեցող կենդանիները յաջորդեցին, որոնց մեծ թոքը թթուածին կազով կը սնանի : () դը մինչև որ շնչելի եղաւ՝ որչափ փոփոխութիւններ կրեց, որչափ անգամ պէտք էր գտուիլ մետաղներու, ջրի, աղի և ածխոյ գոլորշիներէն՝ որ կենաց անյարմար կ'ընէին զայն : Ետեղծագործութեան կարգերը շուտով առաջ գնացին անկէ վերջը . արարչութեան վեցերորդ օրուան ու դարուն մէջ թռչունները ու ընտանի կենդանիները բոլոր իրենց զանազան տեսակներովը ստեղծուեցան : Ինչ ատենը Եստուծոյ մէկ ձայնովը մեծամեծ կէտերով լեցուեցաւ ծովը, վիթխարի պալենան, վիշապ ձուկը, փոկը և դիւիկները ալեքները պատռտելով կը լողային :

Երկրի ջերմութիւնը դէպ 'ի խորերը մնալով դրսի տաքութիւնը կը նուազէր . բևեռները սառնամանեօք ծածկուեցան, օդին բարեխառնութիւնը նուազելով կենդանեաց կազմուածքին վրայ ալ ազդեցութիւն ըրաւ : Հին փղերուն՝ որոնց մորթն ու կմախը բևեռային սառներուն տակը մինչև հիմա կը գտնուի, ան ատեն կարծրացաւ . որով հիւսիսային ցուրտ օդերուն կը դիմանար :

Եւ ընդարձակ, գեղեցիկ ու ամենայն վայելչութեամբ զարդարուած երկրիս մէկ տէր մը կը մնար . Եստուծոյ կենդանացուցիչ շնչովը այն ալ ստեղծուեցաւ . Եւսամ առաջին մարդը ու իր կինը Եւա ստեղծուեցան՝ խելքով ու ժով և երիտասարդական շնորհքով զարդարուած : Եւսամ գրեթէ անհատկապէս ստեղծուած մը կ'երևնային, բայց իրենց ճակտին վրայ կը փայլէր տիրական նշան մը տպաւորեալ Եստուծոյ

ձեռքովը, և անուհական հոգւոյ մը ճառագայթ :

ԲՆԱԿԱՆ ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ

Ինչպէս որ Կենդանութեան յիշուած վրայ :

ՉԿԱՆՑ կազմուածքէն կ'իմացուի թէ ջրոյ մէջ կենալու համար եղած են . բոլորին ալ գլուխը ու պոչն բարակ, մէջ տեղն հաստ, որպէս զի դիւրաւ ուղղածուն պէս ջրին մէջ շարժին . աս յայտնի է որ մարդիկ նաւուն ձեւը ասոնցմէ օրինակ առեր են : Ձրկներուն շարժմունքը ուրիշ ամէն կենդանիներէն տարբեր է . ոտք չունին, բայց անոր տեղ դիւրաշարժ փուլեր ունին որ ուղած ատեննին կը բանան կը գոցեն և ասանկով ուր որ ըլլայ կ'երթան : Ինչը ձին քովի թւերն ու կոնը կին վրայինները հաւասարակշիռ կը պահեն զիրենք ու շարժմունքնին կը շուտ ցնեն . իսկ պոչին մօտ եղածներն վեր վար ելլելու ու իջնելու համար է . ան ձկանց որ թւերն շատ է՝ շուտ չեն կրընար քալել . շանաձկան թւերը հասարակ ձկանց թւերէն ալ քիչ է, բայց ամենէն շուտ քալողներէն մէկն է :

Ձկներն ունին մէկ սոսնձային նիւթ մը որով մարմիննին պատած է թացութենէ պահելու համար . աս սոսնձին տակն են փուլերն . փուլերուն տակն ալ իւղային նիւթ մը կայ զիրենք տաք պահելու համար : Ձկներու թոքը՝ աւանջնին է, ու շնչառութիւննին կաթն սուր կենդանեաց շնչառութեան շատ նման է կ'ըսեն . բայց թէ ինչպէս կը շնչեն՝ յայտնի չէ, միայն այսչափ գիտենք որ ձկներն բերաննին օդով կը լեցնեն ու ականջնուն քով փամփուշտ մը կայ հոն կը պահեն, և պէտք եղածին չափ կը գործածեն . և ան ձկներն որ օդերնին չեն փոխեր, շուտով կը մեռնին : Կան մէկ երկու տեսակ ձկներ ու գրեթէ բոլոր խեցիները որ փամփուշտ չունենալով միշտ ջրոյն տակը կը կենան .

Թէպէտ և կան ալ որ ունին փամփուշտ բայց ընդհանրապէս ջրոյն տակը կը կենան ու խիստ քիչ անգամ վեր կ'ելլեն, ինչպէս է օձաձուկը :

Ձկները քիթ ունին, բայց յայտնի չէ Թէ ինչպէս հոտ կ'առնեն. կ'երևնայ Թէ ինչպէս մենք օդին հետ խառնուած հոտը կ'առնենք, ասանկ ալ իրենք ջրոյն հետ խառնածն. ապա Թէ ոչ շատը անօթութենէ պէտք էին մեռնիլ: Իսկ համառութեան զգայարանքնին կ'երևնայ Թէ ամենունը հաւասար չէ :

Ձկանց ըզեղը չորքոտանիներէն ու Թռչուններէն պզտիկ է. կան մեծ ձրկներ ալ որ ըզեղնին չորքոտանեաց պէս երկու բաժնուած է զատ զատ ամանով ու ամանին ներսի դին պարապ :

Իւրերնին սուր է Թէ ջրոյն մէջ և Թէ ջրէն դուրս. ասոր փորձը երբեմն երբեմն ճանճ որսալու համար դուրս ցատքելէն կ'իմացուի. արտևանուէք չունին ու բիբերնին անփոփոխ, ոչ կը մեծնայ և ոչ կը պզտիկնայ :

Կ'ըսեն Թէ ձկները ականջ չունին և խուլի պէս են, բայց կ'երևնայ Թէ լսելու գործարան մը պիտի ունենան, ինչու որ կը տեսնենք որ շատ տեղ երբոր կ'ուզեն մարդիկ իրենց ձկներուն կերակուր տալ, զանգակի ձայնով զիրենք կը կանչեն. դարձեալ կարգէ դուրս ձայն մը լսածնուն պէս մէկէն ջրոյն տակը կը փախչին :

Ձկներուն վրայ ամենէն զարմանալի բանը իրենց երկայն ապրիլն է. վասն զի մարդկանց հիւանդանալուն մեծ պատճառը օդին փոփոխութենէն առաջ կու գայ, իսկ ձկները միակերպութեան մէջ ըլլալով անշնաս կը մնան: Համաքային կենդանիք որչափ հասակնին կ'առնեն այնչափ աւելի տկարութիւննին կը շատնայ. իսկ ձկներն որչափ կը մեծնան այնչափ աւելի կ'ուժովնան, խնչուան հիմա դեռ չիմացան մարդիկ ձկներուն որչափ ապրիլը, կարելի է Թէ կ'ըսեն և ոչ մարդուս կեանքը բաւէ աս բանս քննելու :

Ձկները բնութեամբ շատակեր ու

պաղ են, բայց մարսողութիւննին զօրաւոր ըլլալով ամէն կերածնին կը մարսեն. և մէկզմէկ ուտելով կը սնանին :

Չբային կենդանեաց ակռաներն որսալու միայն կը ծառայէ, իսկ ծամելու ոչ :

Ձկներն խիստ բազմածնունդ են՝ և ասոնցմէ ոմանք հաւկիթ կը բերեն, ոմանք ալ ողջ կը ծնանին. բայց որչափ որ հաւկիթ կը բերեն, հազիւ հարկւրէն մէկը կը մնայ, վասն զի իրենցմէ մեծերուն կերակուր կ'ըլլան. և սակայն զարմանք է Թէ այսչափ որսալէն ետքը ինչպէս տեսակնին չկորսուիր ու կերակուրնին չպակսիր: Ձկներ ալ կան որ ցամաքային կենդանիներուն պէս շատը մէկ տեղ կը պտըտին՝ խոշոր ձրկներուն ձեռքէն զիրենք պաշտպանելու համար :

ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ

Որդիական սիրոյ օրինակ :

ՉԻՆԱՅ նախարարներէն մէկը դատապարտուեցաւ մեռնելու. աս որ լսեց նախարարին որդին որ դեռ տասնըհինգ տարեկան էր, մէկէն վազեց կայսեր ոտքը ինկաւ լալով, ու կը խնդրէր որ հօրը տեղը զինքը մեռցընեն: Սայսրը անոր որդիական սիրոյն վրայ զարմանալով, դուր շարժեցաւ, ու հօրը յանցանքը ներեց: Ուզելով ալ տղուն առաքինութիւնը կերպով մը վարձատրել՝ պատուոյ նշան մը տուաւ անոր, բայց պատանին հրաժարեցաւ ան պարգևէն: Չեմ ուզեր, ըսաւ, այնպիսի նշան մը վրաս ունենալ, որ հօրս յանցանքը ինձի և ամենուն պիտի յիշեցընէ :